

DOI: 10.15584/kpe.2025.20

Artykuł oryginalny

Data nadesłania: 28.03.2025 r.

Zaakceptowano do druku: 16.10.2025 r.

Opublikowano: 31.12.2025 r.

Bartłomiej Koziół

Szkoła Doktorska

Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

ORCID: 0000-0002-3670-139X

**Postawy wobec języka młodych ludzi w Polsce
i jego społeczne postrzeganie w wybranych aspektach –
 przyczynek do refleksji**

**Attitudes towards the language of young people in Poland
and its social perception in selected aspects – a contribution
to reflection**

Streszczenie

Artykuł porusza problematykę postrzegania przez określone grupy społeczne języka młodzieży (slangu młodzieżowego). Przed nawiązaniem do tego głównego zagadnienia następuje próba krótkiego wyjaśnienia pojęć kluczowych dla zrozumienia omawianych treści (języka młodzieży – jego różnego nazewnictwa, a także funkcjonowania jako socjolektu). Wstępne wyjaśnienia i rozpoznanie służą zbudowaniu dalszego obrazu postaw przyjmowanych przez niektóre środowiska wobec języka młodych ludzi na kilku płaszczyznach. Jedną z nich rozpatrzono na poziomie relacji młodzieży do używanego przez nią slangu. Pokróćce skupiono się na roli szkoły jako instytucji mającej kształtować poszanowanie języka ojczystego. Następna część refleksji mówi o tym, jakie postawy wobec slangu młodzieżowego może wykazywać starsze pokolenie. W celu uzasadnienia i uwiarygodnienia wniosków spostrzeżenia skonfrontowano z wynikami badań ankietowych odzwierciedlających empiryczny wymiar niektórych zjawisk językowych.

Słowa kluczowe: młodzież, język młodzieży, slang młodzieżowy, komunikacja, szkoła, ludzie starsi

Abstract

The article addresses the issue of how certain social groups perceive the language of youth (youth slang). Before addressing this main issue, an attempt is made to briefly explain the concepts that are key to understanding the content discussed (youth language – its various names, as well as its functioning as a sociolect). Initial explanations and diagnoses serve to build a further picture of the attitudes adopted by some groups towards the language of young people on several levels. One of them is considered at the level of the relationship between young people and the slang they use. The focus is briefly on the

role of school as an institution that is supposed to shape respect for the native language. The next part of the reflection discusses the attitudes towards youth slang that the older generation may demonstrate. In order to justify and authenticate the conclusions, the observations are confronted with the results of survey studies reflecting the empirical dimension of certain linguistic phenomena.

Keywords: youth, youth language, youth slang, communication, school, people

Wprowadzenie

Różne grupy społeczne wykazują właściwe sobie potrzeby komunikacyjne odzwierciedlające się w stosowanej odmianie języka¹. Kształtowanie się opinii w tym zakresie nie powinno wynikać z osobistych czy wręcz subiektywnych uproszczeń wobec określonego środowiska w oparciu m.in. o wybiórcze obserwacje. Szczególnie problem ten dotyczy języka młodzieży, który rozumie się jako „subkod socjalny odmiany potocznej stosowany (głównie) przez nastolatków w sytuacjach nieoficjalnych, zarówno w swobodnej komunikacji konwencjonalnej, jak i w tej zapośredniczonej cyfrowo”². Wspomniane „sytuacje nieoficjalne” należy rozumieć jako wszelkie interakcje między uczniami na płaszczyźnie rówieśniczej, przy czym znacząca okazuje się potrzeba doprecyzowania pojęcia „język młodzieży”³. Osobną kwestią pozostaje zidentyfikowanie czy ustalenie kryteriów operowania terminem „młodzież”. Celem niniejszego artykułu – ze względu na objętość – nie jest charakterystyka wartości obecnych w języku młodzieży ze względu na poszczególne grupy wiekowe, lecz oglądowe spojrzenie na zagadnienie, w czym mógłby pomóc podobny tok myślenia, jaki prezentuje Marta Szymańska⁴.

¹ Zagadnienie kryteriów teoretycznych uzasadniających sposób komunikowania się danej grupie społecznej i okoliczności temu towarzyszące zostały przedstawione w publikacji: T. Piekot, *Język w grupie społecznej. Wprowadzenie do analizy socjolektu*, Wałbrzych 2008 (stąd: podrozdział 1.2 *Typy socjolektów*, 2.1. *Kryteria podziału*, s. 17–20).

² Zob. A. Wileczek, *Kod młodzieży czy kod młodości? Społeczno-kulturowe aspekty „mediatyzacji” młodomowy* [w:] *Polszczyzna w dobie cyfryzacji*, red. A. Hącia, A. Kłosińska, P. Zbróg, Warszawa 2020, s. 171; K. Ożóg, *Język współczesnej młodzieży – między kodem ograniczonym a kodem rozwiniętym* [w:] *Język w biegu życia*, red. M. Kielar-Turska, S. Milewski, Gdańsk 2019, s. 532. Por. S. Grabias, *Język w zachowaniach społecznych*, Lublin 1997, s. 141. Mimo pewnych różnic wykazanych w powyższych pracach – na potrzeby artykułu – będę wymiennie używał pojęć: „język młodzieży”, „slang młodzieżowy”, „język młodych ludzi”.

³ W literaturze naukowej i popularnonaukowej można natknąć się m.in. na następujące określenia tego zjawiska językowego: „slang młodzieżowy”, „gwara uczniowska”, „młodomowa”. Zastrzega się, że termin „gwara uczniowska” pozostaje bardziej adekwatny do konkretnego miejsca użycia danej odmiany języka przez młodzież (np. podczas przerwy szkolnej), zaś określenie „slang młodzieżowy” obejmuje w miarę szeroki zakres znaczeniowy mieszający się w problematyce złożoności wspomnianego problemu. Zob. A. Dąbrowska, *Slang na salonach. O ekspansji języka młodzieży na przykładzie komunikatów reklamowych*, „Kwartalnik Pedagogiczny” 2016, nr 2, s. 79–80. Por. A. Wileczek, *Współczesna młodomowa. Lingwistyczno-kulturowe konceptualizacje zjawiska*, „Annales UMCS” 2021, Sectio N, t. 6, s. 187–191.

⁴ M. Szymańska, *Czy kminie? – czyli o języku młodzieży*, „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia ad Didacticam Litterarum Polonarum et Linguae Polomnae Pertinentia” 2013, R. 4, s. 19.

Trudno zatem jednoznacznie określić najbardziej wiarygodny i obiektywny zakres wiekowy młodzieży, jednak ze względu na związek z konkretną grupą społeczną język młodych ludzi tworzy socjolekt rozumiany jako swoista forma „zależności między społeczeństwem a językiem”⁵. Sama materia języka odzwierciedla się w realiach życia wybranych grup młodzieży, które przekładają się na różne sytuacje komunikacyjne⁶. Umożliwiają one ogólne rozeznanie w świecie widzianym oczami ich uczestników, dostarczając informacji o życiu codziennym młodego pokolenia.

W toku rozważań nad poszczególnymi zagadnieniami związanymi z językiem młodzieży warto pochylić się nad samą jego istotą, społecznym postrzeganiem i funkcjonowaniem w kategoriach wartości, którego nie ograniczają dane statystyczne czy spojrzenie czysto teoretyczne⁷.

Slang młodzieżowy nie musi być zagrożeniem dla polszczyzny pięknej, poprawnej i normatywnej. Może okazać się jej urozmaicheniem, przez które dokonuje się ubogacenie polszczyzny ogólnej. Anna Wileczek stwierdziła, że język młodzieży, pojmowany niegdyś jedynie w kategoriach odmiany środowiskowej, został nobilitowany do rangi „kodu młodości”⁸. Powołuje się ona na praktyczne korzyści, jakie niesie ze sobą stosowanie go m.in. przez nastolatków czy studentów w codziennej komunikacji przypadającej na realia ponowoczesności⁹. Sytuacja taka nie wyklucza jednak możliwości starań ukierunkowanych na krzewienie u młodych ludzi idei miłośnictwa języka ojczystego¹⁰. Wspomniana „rzetelność w kontaktach językowych” nie musi sprowadzać się do absolutyzowania poprawności językowej, ważna jest bowiem świadomość istnienia i funkcjonowania poszczególnych odmian języka na różnych płaszczyznach, gdyż wiadomo, iż „dla dużej grupy osób język jest wartością, którą należy kultywować, i że umiejętność poprawnego («ładnego») mówienia jest w pewnych wypadkach podstawą oceny człowieka”¹¹. Powyższe postulaty nie są jednak takie oczywiste ze względu na dość krytyczne nastawienie do języka młodzieży, widoczne szczególnie wśród starszego pokolenia, językoznawców, psychologów, socjologów i zwolenników tzw. kultury wysokiej – zwłaszcza w odniesieniu do

⁵ Zob. S. Grabias, *Język w zachowaniach...*, s. 135.

⁶ Dopuszczalne jest wyróżnienie pewnych kryteriów decydujących o funkcjonowaniu slangu młodzieżowego jako odmiany socjolektalnej. Zob. A. Wilkoń, *Typologia socjolektów*, „Socjolingwistyka” 1988, nr 8, s. 83–94.

⁷ Cyt. za: *kultura języka* [w:] *Nowy słownik poprawnej polszczyzny*, red. A. Markowski, Warszawa 1999, s. 1670.

⁸ Zob. A. Wileczek, *Współczesna młodomowa...*, s. 200.

⁹ *Ibidem*. Zob. też: A. Wileczek, *Kod młodzieży...*, s. 97–100.

¹⁰ Temat gruntownie zgłębia i analizuje J. Kowalikowa w publikacji: *Miłośnictwo polszczyzny pięknej, poprawnej i sprawnej – jako nieodzowny składnik szkolnej edukacji językowej skierowanej ku wartościom*, „Polonistyka. Innowacje” 2018, nr 7, s. 11–28.

¹¹ Cyt. za: *świadomość językowa* [w:] *Nowy słownik poprawnej polszczyzny*, red. A. Markowski, Warszawa 1999, s. 1759–1760.

cyfrowej przestrzeni funkcjonowania języka¹². Natomiast przyczyny takiego zjawiska mogą być konsekwencją tego, że przełom XX i XXI w. naznaczyła tendencja do m.in. globalizacji, amerykanizacji języka polskiego, co w oczach niejednego rodzimego użytkownika języka pozostaje zagadnieniem nieznanym¹³.

Znaczenie języka młodzieży jako wartości w przestrzeni szkolnej

Osobną kwestią pozostaje zwrócenie uwagi na szkołę stanowiącą główną przestrzeń rozwoju slangu młodzieżowego ze względu na obecność w niej członków zróżnicowanej wewnętrznie wspólnoty komunikacyjno-społecznej. Odniesieniem do rozumienia poprawności językowej jako elementu tradycji edukacyjnej jest misja szkoły, której celem pozostaje dbałość o estetykę oraz etykę słowa mówionego i pisanego¹⁴.

Okoliczności edukacyjne (mające wymiar oficjalny), jakie stwarzają akty dydaktyczne i wychowawcze, determinują potrzebę stworzenia miejsca, w którym uczniowie będą uwrażliwiani na „miłośnictwo polszczyzny”. Założenie obejmuje rolę szkoły jako „strażnika” poprawności językowej, „ostoi mowy książkowej” to znaczące wyzwanie do realizacji i praktycznego wdrożenia, przed którym stoją preceptorzy. Nauczyciele – a wśród nich szczególnie poloniści – powinni zwracać szczególną uwagę na kształtowanie wśród młodzieży postawy szacunku wobec polszczyzny. Jednocześnie pedagodzy muszą czynić to ze świadomością uwzględnienia potrzeb komunikacyjnych podopiecznych. Dzieje się tak, ponieważ zasięg rozpowszechnienia języka młodzieży znacznie wykracza poza możliwości egzekwowania – szczególnie przez polonistów na każdym etapie edukacyjnym – zaniedbań poprawnej polszczyzny. Beata Wrona, powołując się na przemyślenia Bogusława Skowronka, stwierdza, że „dystans lub wyłącznie potępienie młodzieżowych sposobów mówienia, wymykających się klasycznym normom poprawnościowym”, jak i „próby wycofania się nauczycieli ze stanowiska konserwatywnego byłyby tylko pogłębieniem istniejących podziałów werbalnych, a tym samym kulturowych”¹⁵. Właściwe wydaje się zachowanie proporcji – nauczyciel nie może ulegać

¹² B. Wrona, *Język i styl młodego pokolenia w kontekście przemian kulturowych (na przykładzie dyskursu na forach internetowych)* [praca doktorska napisana pod kierownictwem prof. dr hab. Ewy Jędrzejko, Uniwersytet Śląski w Katowicach], Katowice 2014, s. 31, https://rebus.us.edu.pl/bitstream/20.500.12128/5479/1/Wrona_Jezyk_i_styl_mlodego_pokolenia.pdf (21.03.2025).

¹³ Co prawda mija prawie 20 lat od ukazania się pracy podejmującej ten trop, to jednak warto skonfrontować zawarte w niej wnioski z obecnym stanem polszczyzny. Zob. M. Święcicka, *Język młodzieży w kontekście społeczno-kulturowym na przełomie XX i XXI wieku* [w:] *Przemiany języka na tle przemiany współczesnej kultury*, red. K. Ożóg, E. Oronowicz-Kida, Rzeszów 2006, s. 160–170.

¹⁴ J. Kowalikowa, *Socjolingwistyka w szkole* [w:] *Język w przestrzeni społecznej*, red. S. Gajda, K. Rymut, U. Żydek-Bednarczuk, Opole 2002, s. 118.

¹⁵ B. Wrona, *Język i styl...*, s. 124.

progresywnym tendencjom językowym deprecjonującym piękno polszczyzny, lecz z drugiej strony powinien zachować otwartość na sposób porozumiewania się wychowanków. Dużą rolę musi tutaj odgrywać świadomość tego, że najlepsze są metody cierpliwej, konsekwentnej, a zarazem nienarzucającej się perswazji, tym bardziej iż zapewne u większości uczniów szkoła wzbudza negatywne odczucia i zniechęcenie¹⁶. Preceptor powinien być osobą, która dąży do zrozumienia odmiany języka, jaką porozumiewają się jego podopieczni, a przez to poznać lepiej ich potrzeby dydaktyczne i wychowawcze¹⁷. Z optymizmu tego wytrąca jednak ryzyko zarzutu wobec nauczyciela o nieprzemyślane i nieroztropne posługiwanie się językiem młodzieży w celu skrócenia dystansu i zbudowania pozytywnego obrazu własnej osoby kosztem autorytetu¹⁸. Sceptyczne podejście do slangu młodzieżowego wykazują osoby o „konserwatywnej postawie wobec języka”, a szkole i rodzicom zarzucają one brak dbałości o krzewienie polszczyzny „wysokiej” na rzecz zniekształcającego ją slangu młodzieżowego¹⁹.

Język młodzieży w odbiorze ludzi starszych – spotkanie pokoleń

Nie bez znaczenia pozostaje również oglądowa potrzeba rozważenia, w jaki sposób do zjawiska slangu młodzieżowego ustosunkowuje się starsze pokolenie²⁰. Wzrastająca średnia długość życia, rozwój nowoczesnych technologii, lecz także przemiany kulturowe, cywilizacyjne nie okazują się bez wpływu na postrzeganie przez seniorów komunikacji młodzieży²¹. Panują stereotypy związane z tym, że

¹⁶ Zob. K. Chojecka, *O socjolekcie współczesnej młodzieży słów kilka*, „Conversatoria Linguistica” 2018, t. 12, s. 71.

¹⁷ Zob. M. Miałkowska-Kozaryna, *Nauczycielu mów slangiem! – język jako podstawowe narzędzie pracy pedagoga*, „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze” 2020, t. 2, s. 34–41.

¹⁸ Zob. A. Dąbrowska, *Slang jest spoko? Pedagogiczne aspekty obecności socjolektu uczniowskiego w dyskursie publicznym*; „Problemy Wczesnej Edukacji” 2017, nr 37, t. 2, s. 97.

¹⁹ *Postawy przeprowadzonych w ramach programu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Obserwatorium Kultury” 2016–2017*, oprac. K. Kłosińska, A. Hącia, S. Mandes, M. Adamczyk, K. Kielpińska, Warszawa 2017, s. 72.

²⁰ Pojęcie „starsze pokolenie” należy potraktować bardzo ogólnie, gdyż może być ono uwarunkowane stosunkiem wieku w kontekście relacji rodzinnych, jednak konieczne wydaje się przyjęcie umownej granicy wiekowej od 60 lat (dla kobiet) i 65 lat (dla mężczyzn) jako wieku „osoby starszej”. Ma to charakter teoretyczny, niezindywidualizowany. W badaniach językoznawczych takie kryterium podziału ułatwia zachowanie wniosków wynikających z badania nawyków językowych grupy ludzi z konkretnego przedziału wiekowego. Zob. E. Wiśniewska, *Starsi i młodzi w dialogu międzypokoleniowym*, „Społeczeństwo. Edukacja. Język” 2017, R. 6, s. 32; A. Świdorska, *Stereotypy dotyczące starzenia się ludzi starych w opinii studentów medycyny*, „Pedagogika Rodziny” 2015, nr 5, t. 3, s. 138.

²¹ Zob. E. Wiśniewska, *Starsi i młodzi...*, s. 28; A. Rumianowska, *Dialog a więzi międzypokoleniowe w rodzinie* [w:] *Aktywność osób starszych. Moda czy konieczność?*, red. E. Wiśniewska, A. Rumianowska, Płock 2012, s. 59.

osobom starszym nie jest potrzebne uczestnictwo w życiu kulturalnym oraz przeświadczenie, iż są one „zacofane”²².

Za powszechne zjawisko uważa się konflikt pokoleń, gdzie starsze generacje „nie chcą, aby ich dzieci i wnuki żyły odmienną kulturą i przyjmowały inny system wartości” niż ten, w którym obecni seniorzy się wychowali²³. Dynamiczny charakter obecnych czasów powoduje, iż ludzie starsi nie nadążają za zmianami niesionymi przez prąd nowoczesności i postępu²⁴. Nie uniknęła tego również płaszczyzna komunikacyjna, językowa, gdyż osoby starsze dostrzegają znamiona slangu młodzieżowego w sposobie porozumiewania się młodzieży. Świadczą o tym choćby badania ankietowe przeprowadzone wśród słuchaczy (57–83 lat) warsztatów komunikacji w języku ojczystym prowadzonych w Gdańsku²⁵. Roksana Myszur zauważyła, że w pewnym sensie niechęć starszych ludzi do języka używanego przez młodzież może być konsekwencją jego nasycenia wulgaryzmami, a także niezrozumiałych określeń, pojęć²⁶. Taki stosunek do języka młodzieży wynika też z tego, że jeszcze na przełomie XX i XXI w. „slang można było uznać za coś gorszego, za coś, co nie przystoi”, gdyż „utożsamiany był z językiem ludzi z miasta, gorzej wykształconych i mieszkających w miejscach mało lubianych, a nawet niebezpiecznych”²⁷.

Warto zaznaczyć, iż postawy starszych ludzi wobec języka młodzieży może cechować pewna otwartość. Ta sytuacja widocznie zarysowuje się w rozmowie Marzeny Michałek z Pauliną Braun, inicjatorką *Dancingu Międzypokoleniowego*, zapytaną o to „jak seniorzy [tj. uczestnicy organizowanych przez nią warsztatów i kursów tanecznych] odnajdują się” w slangu młodzieżowym:

Wydaje mi się, że dla wielu seniorów to jest fascynujące. Poznają młodzieżowy slang i im się to podoba. Chcą to znać, tak samo, jak chcą wiedzieć, jak obsłużyć smartfon czy komputer. Dla niektórych używanie takiego języka, który jest atrybutem młodości, okazuje się bardzo zabawne. Są oczywiście tacy, którzy w ogóle nie używają slangu i nie robią z tego żadnego dramatu. Wielu seniorów jednak dosyć radośnie podchodzi do nowego słownictwa. Co to znaczy melanz? Co to znaczy hashtag? Oni z reguły są bardzo zadowoleni, gdy się tego dowiedzą²⁸.

²² Zob. A. Świdarska, *Stereotypy dotyczące...*, s. 185–199.

²³ B. Więckiewicz, *Przegląd teorii wartości* [w:] *Młodzież wobec wartości*, t. 7: *Współczesne problemy wychowania*, red. P. Magier, Warszawa 2024 s. 34–35.

²⁴ *Ibidem*, s. 35.

²⁵ Zob. A. Łuczyński, *Współczesny język polski w oczach ludzi starszych*, „Forum Filologiczne Ateneum” 2020, t. 2, nr 8, s. 114.

²⁶ Zob. R. Myszur, *Wybrane aspekty współczesnej gwary młodzieżowej w Internecie*, „Naukowy Przegląd Dziennikarski” 2022, t. 2, nr 42, s. 152.

²⁷ Zob. M. Kozielski, *Slang w wychowaniu religijnym młodzieży*, „Studia Elckie” 2022, t. 24, nr 3, s. 334. Ponadto cytowany autor zaczerpnął tę obserwację z pracy dyplomowej K. Wiśniewskiego: *Kategoria potoczności w komunikacji komiksowej. Analiza językowa*, Radom 2006, s. 9, <http://www.zeszytykomiksowe.org/sklad/wisniewski2006.pdf> (22.10.2022).

²⁸ „Nie zgadzam się na wykluczenie ze względu na wiek, nie zgadzam się na jakiegokolwiek wykluczenie” (rozm. M. Michałek z Pauliną Braun), „Pokolenia. Warszawski Miesięcznik Seniorów” 2019, nr 2, t. 5, s. 4.

Powyższa wypowiedź daje nadzieję na nawiązanie międzypokoleniowego dialogu na temat granic i znaczenia slangu młodzieżowego z perspektywy młodzieży i ludzi starszych²⁹. Z pewnością byłoby to zadanie niezwykle wymagające, a nade wszystko czasochłonne. Mogłoby ono przejawiać się m.in. w organizacji warsztatów komunikacyjnych, spotkaniach przedstawicieli poszczególnych generacji, a także w ramach działalności edukacyjnej, społecznej³⁰.

Podsumowanie

Z poczynionych obserwacji wynika, iż postawy wobec języka młodzieży w społeczeństwie nie są oczywiste, lecz stanowią złożone zjawisko przenikające codzienną rzeczywistość tej grupy społecznej. Bardzo cennych wniosków dostarcza spojrzenie na to, czy ludzie młodzi używany przez siebie język postrzegają jako wartość, tj. element tworzący ich tożsamość wspólnotową, przynależność do grupy. Najbardziej dyskusyjne oraz wymagające dopowiedzenia jest zagadnienie stosunku ludzi starszych do języka młodych ludzi. W podanym kontekście choć seniorzy wykazują zazwyczaj niezrozumienie i niechęć do slangu młodzieżowego, warto wziąć pod uwagę specyfikę komunikacji w danym wieku. Nie można pozwolić na to, aby stereotypy i uprzedzenia społeczne zakłócały obiektywny obraz zagadnienia, lecz trzeba poszukiwać optymalnych rozwiązań służących zbudowaniu międzypokoleniowej wspólnoty komunikacyjnej opartej na wzajemnym zaufaniu i zrozumieniu.

Bibliografia

- Chojacka K., *O socjolekcie współczesnej młodzieży słów kilka*, „Conversatoria Linguistica” 2018, t. 12.
- Dąbrowska A., *Slang jest spoko? Pedagogiczne aspekty obecności socjolektu uczniowskiego w dyskursie publicznym*, „Problemy Wczesnej Edukacji” 2017, nr 37, t. 2, DOI: 10.5604/01.3001.0010.5581.
- Dąbrowska A., *Slang na salonach. O ekspansji języka młodzieży na przykładzie komunikatów reklamowych*, „Kwartalnik Pedagogiczny” 2016, nr 2.
- Grabias S., *Język w zachowaniach społecznych*, Lublin 1997.
- Kowalikowa J., *Miłośnictwo polszczyzny pięknej, poprawnej i sprawnej – jako nieodzowny składnik szkolnej edukacji językowej skierowanej ku wartościom*, „Polonistyka. Innowacje” 2018, nr 7, DOI: 10.14746/pi.2018.7.2.
- Kowalikowa J., *Socjolingwistyka w szkole* [w:] *Język w przestrzeni społecznej*, red. S. Gajda, K. Rymut, U. Żydek-Bednarczuk, Opole 2002.

²⁹ O problematyce dialogu międzypokoleniowego i korzyściach z niego płynących traktuje pozycja: E. Wiśniewska, *Starzy i młodzi...*, s. 28, 35–43.

³⁰ Zob. E. Pawelczyk, *Relacje międzypokoleniowe, Nabywanie kompetencji społecznych przez młodzież i seniorów (Publikacja opracowana w ramach projektu grantowego pt. „Razem w Europie” zrealizowanego w ramach projektu „Międzynarodowa współpraca się opłaca”*, Ośrodek Integracji Społecznej w Zielonej Górze, s. 29–33.

- Łuczyński A., *Współczesny język polski w oczach ludzi starszych*, „Forum Filologiczne Ateneum” 2020, nr 8, t. 2, DOI: 10.36575/2353-2912/2(8)2020.111.
- Miałkowska-Kozaryna M., *Nauczycielu mów slangiem! – język jako podstawowe narzędzie pracy pedagoga*, „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze” 2020, t. 2, DOI: 10.5604/01.3001.0013.8196.
- Myszur R., *Wybrane aspekty współczesnej gwary młodzieżowej w Internecie*, „Naukowy Przegląd Dziennikarski” 2022, t. 2, nr 42.
- „Nie zgadzam się na wykluczenie ze względu na wiek, nie zgadzam się na jakiekolwiek wykluczenie” (rozm. M. Michałek z Pauliną Braun), „Pokolenia. Warszawski Miesięcznik Seniorów” 2019, t. 5, nr 2.
- Nowy słownik poprawnej polszczyzny*, red. A. Markowski, Warszawa 1999.
- Ożóg K., *Język współczesnej młodzieży – między kodem ograniczonym a kodem rozwiniętym* [w:] *Język w biegu życia*, red. M. Kiełar-Turska, S. Milewski, Gdańsk 2019, DOI: 10.15584/slowo.2017.8.11.
- Pawelczyk E., *Relacje międzypokoleniowe, Nabywanie kompetencji społecznych przez młodzież i seniorów (Publikacja opracowana w ramach projektu grantowego pt. „Razem w Europie” zrealizowanego w ramach projektu „Międzynarodowa współpraca się opłaca”, Ośrodek Integracji Społecznej w Zielonej Górze*, s. 29–33.
- Piekot M., *Uwagi o współczesnym języku młodych Polaków*, „Rocznik Prasoznawczy” 2018, t. 12.
- Postawy przeprowadzonych w ramach programu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Observatorium Kultury” 2016–2017*, red. K. Kłosińska, A. Hącia, S. Mandes, M. Adamczyk, K. Kiełpińska, Warszawa 2017.
- Rumianowska A., *Dialog a więzi międzypokoleniowe w rodzinie* [w:] *Aktywność osób starszych. Moda czy konieczność?*, red. E. Wiśniewska, A. Rumianowska, Płock 2012.
- Świdarska A., *Stereootypy dotyczące starzenia się i ludzi starych w opiniach studentów medycyny*, „Pedagogika Rodziny” 2015, R. 5, nr 4.
- Święcicka M., *Język młodzieży w kontekście społeczno-kulturowym na przełomie XX i XXI wieku* [w:] *Przemiany języka na tle przemiany współczesnej kultury*, red. K. Ożóg, E. Oronowicz-Kida, Rzeszów 2006.
- Szymańska M., *Czy kminię? – czyli o języku młodzieży*, „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia ad Didacticam Litterarum Polonarum et Linguae Polomnae Pertinentia” 2013, R. 4.
- Więckiewicz B., *Przegląd teorii wartości* [w:] *Młodzież wobec wartości*, t. 7: *Współczesne problemy wychowania*, red. P. Magier, Warszawa 2024.
- Wileczek, *Kod młodości. Młodomowa w aspektach społeczno-kulturowych*, Warszawa 2018.
- Wileczek A., *Współczesna młodomowa. Lingwistyczno-kulturowe konceptualizacje zjawiska*, „Annales UMCS” 2021, Sectio N, t. 6, DOI: 10.17951/en.2021.6.185-206.
- Wilkoń A., *Typologia socjolektów*, „Socjolingwistyka” 1988, nr 8.
- Wiśniewska E., *Starsi i młodszy w dialogu międzypokoleniowym*, „Społeczeństwo. Edukacja. Język” 2017, R. 6, DOI: 10.19251/sej/2017.6(2).
- Wiśniewski K., *Kategoria potoczności w komunikacji komiksowej. Analiza językowa* [praca dyplomowa], Radom 2006, <http://www.zeszytykomiksowe.org/sklad/wisniewski2006.pdf> (22.10.2022).
- Wrona B., *Język i styl młodego pokolenia w kontekście przemian kulturowych (na przykładzie dyskursu na forach internetowych)* [praca doktorska napisana pod kierownictwem prof. dr hab. E. Jędrzejko, Uniwersytet Śląski w Katowicach], Katowice 2014, https://rebus.us.edu.pl/bitstream/20.500.12128/5479/1/Wrona_Język_i_styl_młodego_pokolenia.pdf (21.03.2025).